

За добар почетак у производњи поврћа – без болести и штеточина

Автор(и): проф. д-р Стојка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; проф. д-р Винелина Јанкова, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 15.02.2023 Број: 2/2023

Болести у производњи расада

Расад парадајза је осетљив на полегање, рану пламенач, листану плесан и сиву плесан. Расад краставца може бити нападнут од стране прашкасте и пламеначе. Расад паприке најчешће је погођен ранком.

Полегање расада

Јавља се код свих повртарских усева гајених из расада – парадајза, паприка, краставаца, патлицана, салате, итд. Развија се током целе године у производњи расада за различите производне сврхе.

Појављује се када су услови гајења за биљке неповољни – ниска температура ваздуха и земљишта, застој воде, прекомерна азотна ђубрива, итд. Патогени могу да погоде набубрело семе и изазову његово труљење. Понекад нападају веома младе, још неизникле клијанце, који врло брзо угину. Пошто се ови процеси одвијају у земљишту, штета се не може уочити. Расад који ниче у таквим условима је слабо ухваћен. Изазивају га гљиве из родова *Pythium*, *Phytophthora*, *Fusarium*, *Pyrenochaeta lycopersici* и *Colletotrichum atramentarium*, које имају различите температурне захтеве.

При првој појави, почетне оболеле биљке се уклањају и уништавају ван просторије за расад; Места са оболелим биљкама се заливају 3% раствором бакарног сулфата или амонијум нитрата – 3-4 l/m²;

Преостале биљке се третирају регистрованим фунгицидима – Beltanol 400 g/da, Proplant 722 SL 0.1%; примена биопроизвода Trichodermin или Fuzaclin; употреба отпорних подлога.

Рана пламенач (*Alternaria porri f. sp. solani*) на парадајзу и паприци

Инфекција овим патогеном се јавља у присуству високе релативне влажности ваздуха. На листовима парадајза и паприке појављују се мале воденасте мрље, пречника до 5-7 mm. Касније се суше, потамне до црне, са концентричном структуром, спајају и лист изгори. Мрље на стаблу и петелкама су сличне, са карактеристичном концентричном структуром. При високој релативној влажности ваздуха оболела места су прекривена црним налетом спорулације гљиве.

Сузбијање

Дезинфекција семена; Производња расада у стерилном или дезинфикованом супстрату; Одржавање оптималног температурног и влажносног режима у објектима за гајење; Редовно проветравање објеката; Третирање средствима за заштиту биља при појави или када су присутни повољни услови;

Овлашћена СЗБ: Azaka 80 ml/da; Dagonis 100 ml/da; Copforce Extra 200 g/da; Ortiva Top SC 100 ml/da; Polyram DF 0.2%; Prev-Gold 200-600 ml/da; Sinstar 70-80 ml/da; Taegro 18.5-37.0 g/da; Tazer 250 SC 80-200 ml/da.

Листана плесан (*Fulvia fulva*) на парадајзу

На горњој страни листова појављују се релативно велике, светле мрље неправилног облика, са нејасним ивицама. Касније пођуте. Под високом влажношћу ваздуха њихова доња површина је прекривена светлим налетом спорулације гљиве, који касније потамни и постане сомотасто браон. Када је број мрља на листу знатан, оне се спајају и лист изгори. Под повољним условима биљке могу да оголе. Болест се развија при високој влажности ваздуха.

Сузбијање

Гајење отпорних сорти; Одржавање оптималне влажности ваздуха у просторији за расад; Редовно проветравање; Уништавање биљних остатака и корова, јер патоген у њима преживљава. По потреби – третман СЗБ.

Овлашћена СЗБ: Eminent 125 ME 40-60 ml/da; Zoxis 250 SC 70-80 ml/da; Ortiva Top SC 100 ml/da; Signum 100-150 g/da; Sinstar 70-80 ml/da; Folpetis 50 SC 250 ml/da.

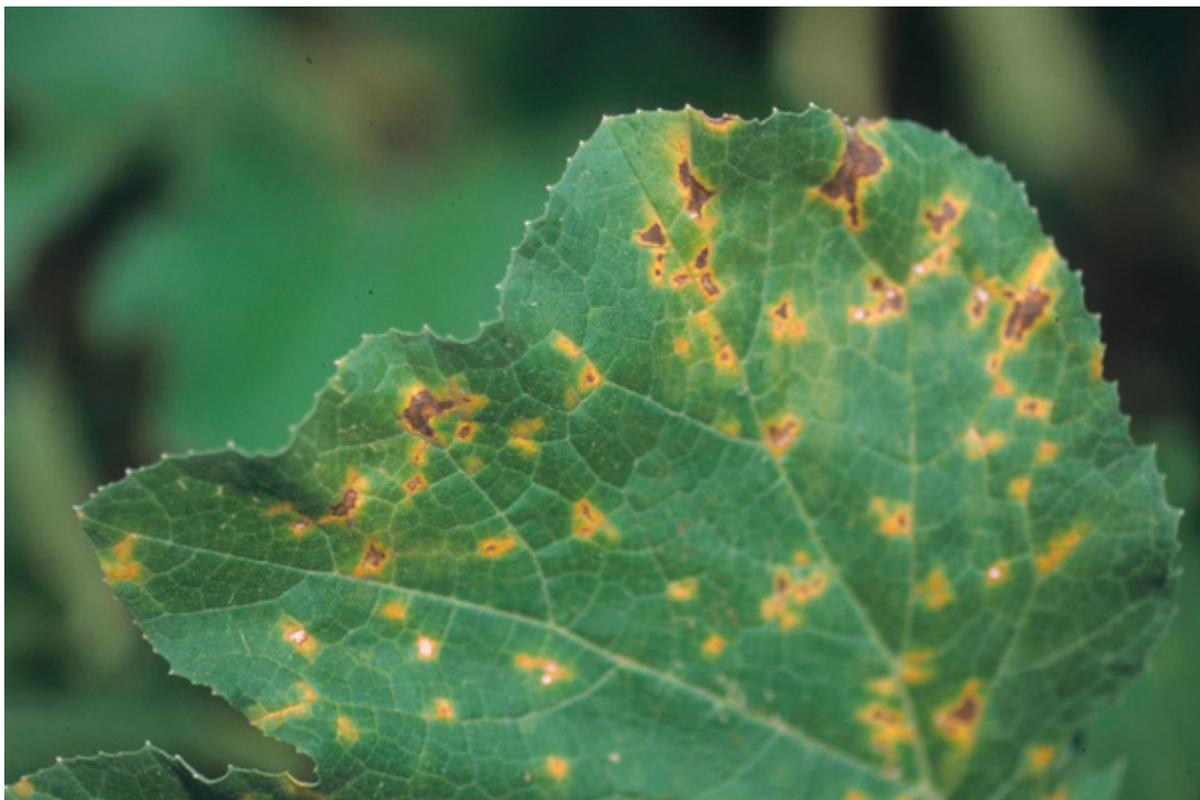
Сива плесан (ботритис трулеж) (*Botrytis cinerea*) на парадајзу

Напада биљке у свим фазама њиховог развоја. На петељкама и врховима лискове плоче појављују се светлобраон издужене мрље. При високој влажности ваздуха мрље су прекривене обилним сивобраон мицелијумом и спорулацијом гљиве. Висока влажност ваздуха обезбеђује повољну средину за развој болести.

Сузбијање

Одржавање оптималне влажности ваздуха у просторији за расад; Редовно проветравање; Уништавање биљних остатака и корова, јер патоген у њима преживљава; При уклањању избојака не смеју да остану делови изданка. Пожељно је да се то обавља по сунчаном времену и након што се роса осуши; Оболели делови биљака се сакупљају у вреће и уништавају ван објекта; При повишеној влажности ваздуха и појави првих мрља, врши се третман СЗБ;

Овлашћена СЗБ: Avalon 200 ml/da; Geox WG 50 g/da; Erune 40 SC 200 ml/da; Julieta 250 g/da; Pretil 200 ml/da; Prolectus 50 WG 80-120 g/da; Signum 100-150 g/da; Switch 62.5 WG 100 g/da; Folpetis 50 SC 250 ml/da; Fontelis SC 240 ml/da.

Пламенача (*Pseudoperonospora cubensis*) на краставцу

Ова болест је од великог значаја у гајењу краставца током целе вегетације. На горњој страни листова појављују се жућкасте мрље неправилног облика, ограничене нервима. По кишовитом времену су воденасте, а њихова доња површина је прекривена растреситим сиволиластим налетом спорулације гљиве. Касније се мрље увећавају, спајају и цео лист изгори. При високој влажности ваздуха у просторији за расад, болест може за кратко време да захвати целу биљку и значајно смањи принос.

Сузбијање

Одржавање оптималног режима ваздуха и влаге. Редовно проветравање просторије. Ако је могуће, укључивање грејања у раним јутарњим сатима. Уклањање првих оболелих листова и њихово уништавање ван објекта. По потреби, третман СЗБ.

Регистроване СЗБ: Enervin SC 120 g/da; Zoxis 250 SC 70-80 ml/da; Infinito SC 120-160 ml/da; Corsate 60 WG 20-30 g/da; Prev-Gold 160-600 ml/da; Taegro 18.5-37.0 g/da.

Прашката мана на краставцу (*Podosphaera xanthii*)

На листовима се појављују мале светле мрље неправилног облика, поспане на горњој страни белим прашкастим налетом спорулације гљиве. Касније се мрље спајају. Листови изгоре. Мрље се могу уочити и на горњој и на доњој страни листова и на петељкама. При јаком нападу биљке оголе. Јавља се при ограниченом светлу, ниској влажности ваздуха и неуравнотеженој ђубривацији. Зимски месеци су повољни за њену појаву.

Сузбијање

Гајење отпорних сорти; Чишћење биљних остатака из претходне вегетације; Уравнотежена азотна ђубривација; Одржавање оптималног температурног и влажностног режима; Третман СЗБ при појави првих мрља;

Овлашћена СЗБ: Vivando 20 ml/da (0.02%); Dagonis 60 ml/da; Domark 10 EC 50 ml/da; Zoxis 250 EC 70 ml/da; Collis SC 40-50 ml/da; Legado 80 ml/da; Ortiva Top SC 100 ml/da; Sivar 80 ml/da; Sonata SC 500-1000 ml/da; Trunfo 80 ml/da; Phytosev 200 ml/da; Fontelis SC 240 ml/da.

Штеточине у производњи расада

Стаклена белокрилка (*Trialeurodes vaporariorum*)

Штету наносе ларве, нимфе и одрасле јединке. Сишу биљни сок углавном са доње стране листова. При храњењу ларве излучују велике количине шећера у облику „медљице“, због чега листови постају лепљиви. Развијају се гљиве чађиве плесни и физиолошки процеси оболелих биљака су поремећени.